

Mål C-793/19**Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler****Datum för ingivande:**

29 oktober 2019

Domstol som begär förhandsavgörande:

Bundesverwaltungsgericht (Tyskland)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

25 september 2019

Motpart, tillika klagande i första instans:

SpaceNet AG

Klagande, tillika motpart i första instans:

Förbundsrepubliken Tyskland

Bakgrunden till målet vid den nationella domstolen

Talan om fastställande avseende att SpaceNet inte är skyldigt att lagra sådana uppgifter om telekommunikationstrafik som avses i 113b § tredje stycket i den tyska telekommunikationslagen (TKG) om kunder som företaget tillhandahåller internetanslutning till.

Föremål och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Tolkning av unionsrätten, särskilt av artikel 15.1 i direktiv 2002/58/EG, och domen i de förenade målen Tele2 Sverige och Watson m.fl.; artikel 267 FEUF.

Tolkningsfråga

Ska artikel 15 i direktiv 2002/58/EG, jämförd med dels artiklarna 7, 8 och 11 och artikel 52.1 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, dels artikel 6 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och artikel 4 i fördraget om Europeiska unionen, tolkas så att den utgör hinder för en

nationell lagstiftning som ålägger operatörer av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster att lagra trafik- och lokaliseringssuppgifter för slutanvändare av nämnda tjänster, när denna skyldighet

- inte villkoras av särskilda skäl i fråga om geografiska, tidsmässiga eller territoriella aspekter,
- omfattas av en lagringsskyldighet för följande uppgifter i samband med tillhandahållandet av allmänt tillgängliga telefonitjänster, inbegripet överföring av korta textmeddelanden, multimedie-meddelanden eller liknande meddelanden samt samtal som inte besvaras eller når fram:
 - telefonnumret eller något annat identifikationsnummer för det uppringande abonnemanget, det uppringda abonnemanget samt för om- och vidarekopplingar till varje annat deltagande abonnemang,
 - datum och klockslag då kommunikationen inleddes eller – om det rör sig om ett kort textmeddelande, multimedie-meddelande eller liknande meddelande – tidpunkter för sändande och mottagande av meddelandet, med uppgift om tidszon,
 - uppgifter om vilken tjänst som använts, i de fall då det är möjligt att använda olika tjänster inom ramen för telefonitjänsten,
 - om det rör sig om mobiltelefonitjänster dessutom
 - det internationella identifikationsnumret för mobilabonnenter till det uppringande och det uppringda abonnemanget,
 - det internationella identifikationsnumret för den uppringande och den uppringda ändrustningen,
 - datum och klockslag för tjänstens första aktivering, med uppgift om tidszon när tjänster har betalats på förhand,
 - beteckningar på de celler som användes via det uppringande och det uppringda abonnemanget i början av kommunikationen,
 - om det rör sig om internettelefonitjänster dessutom ip-adresserna till det uppringande och det uppringda abonnemanget samt tilldelade användar-id,
- omfattas av en lagringsskyldighet för följande uppgifter i samband med tillhandahållandet av allmänt tillgängliga internetanslutningstjänster:
 - den ip-adress som har tilldelats abonnenten för internetanvändning,
 - en entydig id-kod för det använda internetabonnemanget samt ett tilldelat användar-id,

- datum och klockslag då internetanvändningen på den tilldelade ip-adressen inleddes, med uppgift om tidszon,
- vid mobilanvändning, beteckningen på den cell som användes i början av internetanslutningen,
- följande uppgifter inte får lagras:
 - kommunikationens innehåll,
 - uppgifter om hämtade internetsidor,
 - uppgifter om elektroniska posttjänster,
 - uppgifter som avser kommunikation till eller från vissa abonnemang som tillhör personer, myndigheter och organisationer inom den sociala eller kyrkliga sfären,
- lagringstiden för lokaliseringssuppgifter, det vill säga beteckningen på den cell som använts, är fyra veckor, samt för övriga uppgifter tio veckor,
- ett effektivt skydd av lagrade uppgifter mot risker för missbruk och otillåten tillgång säkerställs, och
- de lagrade uppgifterna endast får användas i syfte att bekämpa allvarliga brott eller avvärja ett konkret hot mot en persons liv och lem eller frihet eller statens eller en delstats fortlevnad, med undantag för den ip-adress som tilldelats en abonnent för internetanvändning, vilka får användas inom ramen för en förfrågan om inventariedata för att lagföra alla brott, avvärja risker för säkerhet och allmän ordning samt generellt sett för att fullgöra underrättelsetjänstens uppgifter?

Anförd unionslagstiftning

Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan), artiklarna 6–8, 11 och 52

Fördraget om Europeiska unionen (FEU), artiklarna 4 och 6

Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (direktiv om integritet och elektronisk kommunikation), i dess ändrade lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/136/EG av den 25 november 2009 (nedan kallat direktiv 2002/58/EG), artiklarna 5, 6, 8 och 9, särskilt artikel 15; skäl 11

Anförda nationella bestämmelser

Telekommunikationsgesetz (telekommunikationslagen, TKG), 113a § första stycket första meningen (”Uppgiftsskyldig”), 113b § (”Skyldigheter att lagra trafikuppgifter”), 113c § (”Användning av uppgifter”), 113d § (”Säkerställande av uppgifternas säkerhet”), 113e § (”Protokollföring” [ska utföras av uppgiftsskyldiga beträffande tillgången till lagrade uppgifter]), 113f § (”Kravkatalog” [avseende tekniska arrangemang och andra åtgärder]), 99 § andra stycket (”specificerad telefonräkning”, avseende möjligheten att identifiera enskilda nummer till undantagna organ)

Strafprozessordnung (straffprocesslagen, StPO), 100g § andra stycket (”Insamling av trafikuppgifter” i enlighet med 113b § TKG)

Anförd rättspraxis från EU-domstolen

Domstolens dom av den 21 december 2016, Tele2 Sverige och Watson m.fl., C-203/15 och C-698/15, EU:C:2016:970 (nedan kallad domen i de förenade målen Tele2 Sverige och Watson m.fl.)

Dom av den 8 april 2014, Digital Rights Ireland och Seitlinger m.fl., C-293/12 och C-594/12, EU:C:2014:238 (nedan kallad domen i målet Digital Rights Ireland m.fl.)

Yttrande 1/15 av den 26 juli 2017, EU:C:2017:592

Dessutom: Dom av den 29 juli 2019, Funke Medien (C-469/17, EU:C:2019:623), dom av den 9 mars 1978, Simmenthal (106/77, EU:C:1978:49), dom av den 3 maj 2005, Berlusconi m.fl. (C-387/02, C-391/02 och C-403/02, EU:C:2005:270), dom av den 22 juni 2010, Melki och Abdeli (C-188/10 och C-189/10, EU:C:2010:363), dom av den 18 september 2014, Vueling Airlines (C-487/12, EU:C:2014:2232).

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet

- 1 SpaceNet AG tillhandahåller allmänt tillgängliga internetanslutningstjänster. SpaceNet bestrider skyldigheten för detta företag, enligt 113a § första stycket jämförd med 113b § i telekommunikationslagen (Telekommunikationsgesetz, TKG) i dess lydelse enligt lagen av den 10 december 2015, att från och med den 1 juli 2017 lagra uppgifter om telekommunikationstrafik om sina kunder.
- 2 I första instans slog Verwaltungsgericht (förvaltningsdomstolen) fast att SpaceNet inte är skyldigt att lagra sådana uppgifter om telekommunikationstrafik som avses i 113b § tredje stycket TKG om de kunder som företaget tillhandahåller internetanslutning till. Förbundsrepubliken Tyskland, överklagade Verwaltungsgerichts dom direkt till högsta instans.

- 3 Överklagandet kan endast bifallas om den skyldighet som införs genom TKG:s bestämmelser, närmare bestämt att leverantörer av allmänt tillgängliga telekommunikationstjänster (nedan kallade leverantörer av telekommunikation) ska lagra uppgifter om telekommunikationstrafik, strider mot unionsrätten.
- 4 Denna skyldighet, som innebär att leverantörer av telekommunikation ska lagra vissa trafikuppgifter under en begränsad period, är en nyordning som infördes genom lagen av den 10 december 2015 om införande av lagringsskyldighet och en maximal lagringperiod för trafikuppgifter (nedan kallad lagen av den 10 december 2015).
- 5 Det krävdes ny lagstiftning sedan dels Bundesverfassungsgericht (federala författningsdomstolen) i en dom från år 2010 hade slagit fast att de tidigare datalagringsbestämmelserna stred mot de grundläggande rättigheterna och därför ogiltigförklarades, dels direktiv 2006/24/EG, som utfärdats i syfte att införliva dessa tidigare bestämmelser, hade ogiltigförklarats 2014 till följd av domen i målet Digital Rights Ireland m.fl. Lagen av den 10 december 2015 syftar till att åtgärda luckor i lagföringen och det riskförebyggande arbetet, samtidigt som hänsyn tas till de konstitutionella och europarättsliga krav som följer av dessa avgöranden.
- 6 För att besvara frågan huruvida den lagringsskyldighet som föreskrivs i 113a § första stycket jämförd med 113b § TKG strider mot unionsrätten är det nödvändigt att få EU-domstolens tolkning av direktiv 2002/58/EG, särskilt med en precisering av hur domen i de förenade målen Tele2 Sverige och Watson m.fl. ska tolkas.

Kortfattad redogörelse för skälen till begäran om förhandsavgörande

- 7 Skyldigheten att lagra uppgifter om telekommunikationstrafik, som regleras genom 113a § första stycket första meningen jämförd med 113b § TKG, begränsar de rättigheter som föreskrivs i artiklarna 5.1, 6.1 och 9.1 i direktiv 2002/58/EG.
- 8 Den utgör ett ingrepp i den konfidentialitet vid elektronisk kommunikation som skyddas genom artikel 5.1 första meningen i direktivet och strider mot principen att det generellt sett är förbjudet för alla andra än användarna att lagra sådana trafikuppgifter som är förbundna med elektronisk kommunikation utan de berörda användarnas samtycke.
- 9 Den följer inte heller den princip som föreskrivs i artikel 6 i direktivet, att trafikuppgifter endast får behandlas och lagras i den omfattning samt under den period detta krävs för abonnentfakturerings för sådana tjänster samt i syfte att saluföra sådana tjänster samt tillhandahålla mervärdestjänster.
- 10 Om andra lokaliseringssuppgifter än trafikuppgifter som rör användare eller abonnenter av offentliga kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga telekommunikationstjänster kan behandlas, föreskrivs i artikel 9.1 första meningen i direktiv 2002/58/EG att dessa uppgifter endast får behandlas sedan de har

avidentifierats eller om användarna eller abonnenterna gett sitt samtycke, i den utsträckning och för den tid som krävs för tillhandahållandet av en mervärdestjänst. Även från denna rättsregel avviker lagstiftningen, om de lokaliseringssuppgifter som anges i 113b § första stycket punkt 2 jämförd med 113b § fjärde stycket TKG ska lagras.

- 11 Begränsningen av de rättigheter som föreskrivs i artiklarna 5.1, 6.1 och 9.1 i direktiv 2002/58/EG är endast motiverad om lagstiftningen enligt 113a § första stycket första meningen jämförd med 113b § TKG finner stöd i artikel 15.1 i direktiv 2002/58/EG.
- 12 Enligt den bestämmelsen får medlemsstaterna genom lagstiftning vidta åtgärder för att begränsa omfattningen av de rättigheter och skyldigheter som anges i artiklarna 5, 6, 8.1–4 och 9 i detta direktiv, när en sådan begränsning i ett demokratiskt samhälle är nödvändig, lämplig och proportionell för att skydda nationell säkerhet (det vill säga statens säkerhet), försvaret och allmän säkerhet samt för förebyggande, undersökning, avslöjande av och åtal för brott eller vid obehörig användning av ett elektroniskt kommunikationssystem enligt artikel 13.1 i direktiv 95/46/EG. Medlemsstaterna får för detta ändamål bland annat vidta lagstiftningsåtgärder som innebär att uppgifter får bevaras under en begränsad period som motiveras av de skäl som fastställs i denna punkt. Alla åtgärder som avses i denna punkt ska vara i enlighet med de allmänna principerna i unionslagstiftningen, inklusive principerna i artikel 6.1 och 6.2 i fördraget om Europeiska unionen (FEU).
- 13 Som domstolen förklarade i domen i de förenade målen Tele2 Sverige och Watson m.fl., bland annat i punkt 82 och följande punkter samt punkt 108 och följande punkter, förutsätter tillåtligheten av en nationell lagstiftning om lagring av uppgifter enligt artikel 15.1 i direktiv 2002/58/EG att det föreligger ett tillräckligt skäl. Detta innebär att registrering endast sker av personer för vilka det föreligger ett indicium för ett samband med allvarliga brott, att det föreligger en begränsning till samma region, tidsperiod och kommunikationsmedel samt att det endast registreras sådana uppgifter som krävs för att klara upp den här typen av brott.
- 14 Detta är uppenbarligen inte förenligt med Förbundsrepubliken Tysklands ståndpunkt att användningen av internetanslutnings- eller telefonitjänster ska anses utgöra ett tillräckligt skäl för registrering. Den presumtion som kommer till uttryck i domen i de förenade målen Tele2 Sverige och Watson m.fl., att varje datalagring som görs utan särskilda skäl generellt sett strider mot unionsrätten, ifrågasätts inte heller genom Förbundsrepubliken Tysklands hänvisning till domstolens yttrande av den 26 juli 2017 angående avtalet mellan Kanada och Europeiska unionen om överföring av passageraruppgifter. Vad gäller frågan huruvida ingrepp i de grundläggande rättigheterna till respekt för privatlivet och skyddet för personuppgifter är nödvändiga i samband med avtalet har domstolen visserligen framhållit att PNR-uppgifterna kommer att översändas till Kanada oberoende av om det finns objektiva omständigheter som ger skäl att anta passagerarna utgör en risk för den allmänna säkerheten i Kanada eller ej. I det

fallet rör det sig emellertid inte om datalagring utan särskilda skäl eftersom lagringen och överföringen sker i samband med gränskontroller som omfattar samtliga flygpassagerare som önskar resa till eller från Kanada i enlighet med bestämmelserna i gällande kanadensisk lagstiftning. I och med flygpassagerarnas utresa bortfaller skälet för lagring. För att lagring ska vara tillåten efter denna tidpunkt krävs det därför ett nytt skäl, närmare bestämt att det finns objektiva indikationer om att de berörda flygpassagerarna kan innebära en risk med koppling till kampen mot terrorism och bekämpandet av grov gränsöverskridande brottslighet.

- 15 Ska domstolens rättspraxis tolkas så att en datalagring utan särskilda skäl inte under några omständigheter är förenlig med unionsrätten, kan Förbundsrepubliken Tysklands revisionstalan mot Verwaltungsgerichts överklagade dom inte vinna bifall. I likhet med de svenska och de brittiska datalagringsbestämmelser som behandlades i domen i de förenade målen Tele2 Sverige och Watson m.fl., krävs det nämligen enligt 113a § första stycket första meningen jämförd med 113b § TKG inga skäl för lagringen eller något samband mellan de uppgifter som lagras och ett brott respektive en risk för den allmänna säkerheten utöver det faktum att internetanslutnings- eller telefonitjänster används. Det rör sig snarare om en lagstiftning som föreskriver att merparten av alla relevanta uppgifter om telekommunikationstrafik ska omfattas av en heltäckande lagring utan särskilda skäl eller differentiering i fråga om person, tidpunkt eller geografisk plats.
- 16 Trots de preciseringar som gjordes i domen i de förenade målen Tele2 Sverige och Watson m.fl. anser inte den hänskjutande domstolen att det är uteslutet att den skyldighet att lagra uppgifter om telekommunikationstrafik som föreskrivs i 113a § första stycket första meningen jämförd med 113b § TKG kan finna stöd i artikel 15.1 i direktiv 2002/58/EG, och detta av följande skäl:
- 17 För det första: Lagstiftningen med de TKG-bestämmelser som här är i fråga innehåller inga krav på lagring av samtliga uppgifter om telekommunikationstrafik för samtliga abonnenter och användare respektive samtliga elektroniska kommunikationsmedel. Undantaget från lagringsskyldigheten omfattar inte enbart innehållet i en kommunikation, utan även uppgifter om hämtade webbsidor, uppgifter om e-posttjänster samt uppgifter som avser förbindelser till eller från vissa anslutningar inom den sociala eller kyrkliga sfären (jfr 113b § femte och sjätte stycket TKG). Risken för att en omfattande profil kan genereras för de berörda personerna undanröjs visserligen inte om vissa kommunikationsmedel eller kategorier av uppgifter undantas från lagringsskyldigheten, men den kan i alla fall minska avsevärt.
- 18 För det andra: Den hänskjutande domstolen konstaterar en ännu viktigare skillnad mellan de TKG-bestämmelser som här är i fråga och den tidigare lagstiftningen i direktiv 2006/24/EG respektive den svenska och brittiska lagstiftningen som grundade sig på detta direktiv och som domen i de förenade målen Tele2 Sverige och Watson m.fl. avsåg, nämligen att lagringstiden har förkortats betydligt: från

sex månader och upp till två år (jfr artikel 6 i direktiv 2006/24/EG) enligt 113b § första stycket TKG till fyra respektive tio veckor.

- 19 Risken för att en omfattande profil kan genereras för de berörda personerna ska anses vara mindre ju kortare tidsperioder som trafikuppgifterna lagras. Ju kortare lagringstid, desto bristfälligare blir med nödvändighet personlighetsprofilen, och desto mindre omfattande blir ingreppet i de grundläggande rättigheterna.
- 20 För det tredje: De TKG-bestämmelser som här är i fråga omfattas av stränga restriktioner vad gäller skydd av och tillgång till lagrade uppgifter. Dels säkerställer bestämmelserna i 113d § och följande paragrafer TKG ett effektivt skydd av lagrade uppgifter mot risker för missbruk och otillåten tillgång. Dels får de lagrade uppgifterna enligt 113c § första stycket TKG endast användas i syfte att bekämpa allvarliga brott eller avvärja ett konkret hot mot en persons liv och lem eller frihet eller statens eller en delstats fortlevnad.
- 21 För att trafikuppgifter ska få samlas in för brottsbekämpande ändamål krävs enligt 100g § andra stycket StPO att det föreligger misstanke om ett brott som betecknas som mycket allvarligt, att brottet även i det enskilda fallet bedöms som särskilt allvarligt, att det vore betydligt svårare eller utsiktslöst att på annat sätt undersöka de faktiska omständigheterna eller fastställa var den misstänkte vistas samt att insamlingen av uppgifter är proportionerlig i förhållande till målets betydelse. Det är enligt 100g § fjärde stycket StPO inte tillåtet att samla in eller använda trafikuppgifter från yrkespersoner som omfattas av tystnadsplikt, närmare specificerade i 53 § första stycket första meningen punkterna 1–5 StPO, t.ex. advokater, läkare eller journalister. I 101a § första stycket StPO fastställs dessutom vad som gäller i fråga om domarbeslut för insamling av trafikuppgifter enligt 100g § StPO.
- 22 Dessa restriktiva tillgångsbestämmelser gäller visserligen inte för den ip-adress som tilldelas abonnenter för användning av internet. Enligt 113c § punkt 1 led 3 TKG får detta även användas vid en förfrågan om inventariedata i syfte att lagföra alla brott, avvärja risker för säkerhet och allmän ordning samt generellt sett för att fullgöra underrättelsetjänstens uppgifter. Det kan dock antas att en förfrågan om vilken abonnent som är registrerad på en redan känd ip-adress på internet inte innebär att person- eller rörelseprofiler får genereras.
- 23 Även om det argument som SpaceNet har anfört skulle godtas, nämligen att det blir allt vanligare med tekniska metoder som gör att en ip-adress inte längre entydigt kan härledas till ett visst telekommunikationsabonnemang utan endast till en större grupp av anslutningar och att en förfrågan om inventariedata därför har blivit en mycket brett riktad åtgärd, utgör en sådan förfrågan om inventariedata ett betydligt mindre ingrepp än när de faktiska uppgifterna om telekommunikationstrafiken hämtas och används.
- 24 För det fjärde: En annan sak som talar för att skyldigheten i fråga om datalagring av uppgifter om telekommunikationstrafiken utan särskilda skäl i enlighet med

113a § första stycket första meningen jämförd med 113b § TKG kan finna stöd i artikel 15.1 i direktiv 2002/58/EG är att den nationella lagstiftaren därmed har fullgjort de skyldigheter att agera som medlemsstaterna ges genom den garanterade rätten till säkerhet enligt artikel 6 i stadgan. I sin dom i målet Digital Rights Ireland m.fl. nämnde domstolen uttryckligen artikel 6 i stadgan och angav i detta sammanhang att bekämpandet av internationell terrorism i syfte att upprätthålla internationell fred utgör ett allmänt samhällsintresse som erkänns av unionen och att samma sak gäller bekämpandet av grov brottslighet i syfte att garantera allmän säkerhet.

- 25 Mot denna bakgrund hyser den hänskjutande domstolen tvivel om huruvida domstolens tidigare rättspraxis ska tolkas så, att det inte finns någon rättslig grund för datalagring utan särskilda skäl, inte bara sett till den konkreta utformningen av direktiv 2006/24/EG och de svenska och brittiska bestämmelser som grundar sig på det direktivet utan även generellt sett i fråga om artikel 15.1 i direktiv 2002/58/EG. Grundkonceptet datalagring är nämligen inte förenligt med domstolens förbehållslösa krav om att de lagrade uppgifterna ska differentieras efter personer, tidsperioder och geografiska områden.
- 26 Något som talar emot att det i sig skulle vara oförenligt med stadgan att lagra trafikuppgifter utan särskilda skäl är enligt den hänskjutande domstolen även kravet att det ska råda en jämvikt mellan medlemsstaternas skyldighet att säkerställa säkerheten för enskilda som befinner sig i medlemsstaterna och efterlevnaden av de grundläggande rättigheterna till privatliv och skydd av personuppgifter som stadgas i artiklarna 7 och 8 i stadgan.
- 27 Den hänskjutande domstolen anser att domstolens rättspraxis inte klart utvisar att de nationella lagstiftarna inte längre skulle ha möjlighet att på grundval av en samlad bedömning införa datalagring utan särskilda skäl – eventuellt kompletterad med stränga tillgångsbestämmelser – i syfte att beakta den specifika riskpotential som är knuten till de nya telekommunikationsmedlen.
- 28 För det femte: Den hänskjutande domstolen påpekar att om datalagring utan särskilda skäl generellt sett inte kan finna stöd i artikel 15.1 i direktiv 2002/58/EG och de konkreta bestämmelserna om vilka kommunikationsmedel som omfattas, vilka kategorier av uppgifter som ska lagras, lagringstid, villkor för tillgång till lagrade uppgifter och skydd mot risken för missbruk spelar mindre roll, skulle den nationella lagstiftarens handlingsutrymme begränsas avsevärt inom ett område av brottsbekämpningen och den allmänna säkerheten som enligt artikel 4.2 tredje meningen FEU emellertid principiellt sett ska fortsätta att enbart vara de enskilda medlemsstaternas ansvar.
- 29 För det sjätte: Om det resonemang som domstolen utvecklade i domen i de förenade målen Tele2 Sverige och Watson m.fl. ska tolkas som ett förbud för medlemsstaterna att med stöd av artikel 15.1 i direktiv 2002/58/EG införa en skyldighet att utan särskilda skäl lagra uppgifter om telekommunikationstrafik, anser den hänskjutande domstolen att inte heller senare praxis från

Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (nedan kallad Europadomstolen) har klargjorts.

- 30 Europadomstolen har senast i en dom av den 19 juni 2018 slagit fast att den svenska lagstiftningen om massövervakning av gränsöverskridande datatrafik är förenlig med artikel 8 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). Med tanke på de hot som staterna nu står inför – inbegripet global terrorism och andra grova brott, såsom narkotikahandel, människohandel, sexuellt utnyttjande av barn samt internetbrottslighet, den tekniska utvecklingen, som gör det lättare för terrorister och kriminella att inte bli upptäckta via internet, samt oförutsägbarheten i de elektroniska transportmedlens överföringskanaler – ska beslutet att inrätta ett massövervakningssystem för att identifiera hittills okända hot mot den nationella säkerheten även fortsättningsvis ligga inom statens utrymme för skönsmässig bedömning (Europadomstolens dom av den 19 juni 2018 – nr 35252/08 [ECLI:CE:ECHR:2018:0619JUD003525208], Centrum för rättvisa mot Sverige – punkt 112). Sålunda som Europadomstolen hänvisar till oförutsägbarheten i elektroniska uppgifters överföringskanaler samt till den tekniska utvecklingen som gör det lättare för terrorister och kriminella att undvika att bli upptäckta på internet, har Europadomstolen i högre grad än EU-domstolen framhållit den specifika riskpotential som är knuten till de nya telekommunikationsmedlen.
- 31 Den hänskjutande domstolen hänvisar till skäl 11 i direktiv 2002/58/EG och till artikel 52.3 i stadgan, där det anges att det nödvändiga sambandet mellan rättigheterna i stadgan och de motsvarande rättigheter som säkerställs genom Europakonventionen ska tryggas, utan att detta inkräktar på unionsrättens och EU-domstolens autonomi.
- 32 Avslutningsvis hänvisar den hänskjutande domstolen till andra pågående begäranden om förhandsavgörande avseende hur domen i de förenade målen Tele2 Sverige och Watson m.fl. ska tolkas, det vill säga om den ska innebära ett generellt förbud mot datalagring utan särskilda skäl, som inte får åsidosättas vare sig med hänsyn till allvaret i de risker för den allmänna säkerheten som ska bekämpas eller genom en ”kompensation” i form av restriktiva tillgångsbestämmelser och höga säkerhetskrav.
- 33 I samband med detta nämns den begäran om förhandsavgörande som framställts av Investigatory Powers Tribunal – London (Förenade kungariket) (C-623/17), begäran om förhandsavgörande från Conseil d’État (Frankrike) (C-511/18 och C-512/18) samt begäran om förhandsavgörande från Cour constitutionnelle (den belgiska författningsdomstolen) (C-520/18).